

מתוק מדבש

שנה שישית - גיליון 234
 פרשת משפטים
 שבת שקלים תש"פ

זמני השיעורים והתפילות
 שיעור ביום שישי - בשעה 16.11 - 'ישורון'
 שיעור בשבת בשעה 15.00 - 'בית יוסף'
 מנחה בשעה 16.00

ראשון עד חמישי 18.45 עד 19.45
 א-ד' שיעור בהלכה וגמרא 'עבודה זרה'
 ביום חמישי שיעור בפרשת שבוע (משורר)
 בבית הכנסת 'בית יוסף' א"ת, ג, אולגה
כר'כ'ס הכא'ס כ'ס' ה'...

לקט חידושי תורה מתוך שיעור פרשת השבוע שנאמרו ע"י
הרב ברוך בוקרה שליט"א
פנת' הכנסת 'בית יוסף' ו'ישורון' בעצת אולגה
 ניתן לשמוע את שיעורי הרב ב'קול הלשון' בטלפון 073-2951228

ואלה המשפטים... כי תקנה עבד עברי (כא, א-ב')

מדוע החלה התורה מיד לאחר מתן תורה בדיני עבד עברי שכידוע נמכר בגנבתו? ראוי היה לפתוח בדיני 'גמילות חסדים' או מצוות בין אדם למקום וכי"ב?
 מתרץ הסבא מקלם זיע"א: כאשר יש לאדם כמה בנים אשר רובם מוצלחים וטובים ורק ילד אחד סטה מן הדרך. ברור הדבר כי כל מחשבותיו של האב יהיו נתונות לבן שסטה ולא לבניו המוצלחים, שהרי הוא בנו והוא יעשה כל שלא ידו להשיבו למוטב.
 כך גם הקב"ה, פתח את משפטי התורה דווקא בדיני עבד עברי שנמכר בגנבתו. שהרי הוא יתברך חפץ בו להשיבו אל חיק אביו שבשמים.

מתוק מדבש

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כא, א')

אומר הזוהר הקדוש: 'דא רזא דגילגוליא' (זהו סוד גלגולי הנשמות). ויש לשאול: מדוע דווקא בפרשת משפטים מביא רשב"י את עניין גלגולי הנשמות?
 מובא בגמרא (סנהדרין ז, א'): אדם אחד היה הולך ואומר שכל היוצא מבית הדין ופסקו לחובתו ולקחו ממנו את גלימתו בעד חובו שילך בשמחה ויזמר זמירות'. ועל כך אמר שמואל לרב יהודה זה שאומר הפסוק (שמות יח, כג) 'וגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום'.

ולכאורה מה הראיה מפסוק זה לעניין המדובר?

מסביר מרן ה'חפץ חיים' זיע"א: אדם שגזל מחברו ממון עלול לחזור בגלגול לעולם על מנת להשיב לאותו אדם או ליורשיו את הממון הגזול. ואין לך ייסורים גדולים לאדם יותר מאשר לבוא בגלגול, שכן פעמים שיבוא בגלגול של בעל חיים או צומח או דומם רח"ל.
 ולכן כאשר יהודי יצא חייב מבית הדין ולקחו ממנו ממון ונתנו לחברו, או אפילו הפשיטו ממנו את גלימתו שעליו, ראוי לו לצאת ולזמר, שכן הוא שילם את חובו ונפטר מעונש איום של גלגול הנשמה על עוון הגזל.

וזה שאומר יתרו למשה 'אם את הדבר הזה' שאני מציע לך 'תעשה' ותמנה דיינים טובים אזי 'כל העם הזה על מקומו יבוא בשלום' שכאשר הם ימותו הם יבואו 'בשלום' לגן עדן ולא יצטרכו לבוא שוב בגלגול לעולם הזה.

ואם כך, היות ופרשת 'משפטים' עוסקת בדיני נזיקין בין אדם לחברו, הרי שבה טמון סוד ההצלה מגלגול, ע"י הקפדה שלא להיכשל בגזל. ולכן דווקא כאן אמר רשב"י 'ואלה המשפטים' - זהו סוד הגלגול.

מתוק מדבש

וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים (כב, כ')

מדוע תלתה התורה את איסור הונאת הגר ביציאת מצרים?

ביאר רש"י: 'אם הוניתו (העלבת אותו בכך שהוא גר ושפל) אף הוא יכול להונותך ולומר לך אף אתה מגרים באת, (ולכן)

מום שבך אל תאמר לחברך' ורבנו ה'בן איש חי' זיע"א ביאר באופן אחר ('אדרת אליהו'): הקדמה א': מדוע מקבלים גרים לעם ישראל? אמרו המפרשים: כיוון שעם ישראל קדושים וכל דבר קדוש צריך להוסיף מחול על הקודש. ולכן מקבלים גרים שהם היו 'חול' ולאחר הגיור הם התווספו לקדושה.

הקדמה ב': עם ישראל יצא ממצרים קודם הזמן, שהרי היו צריכים לעבוד ארבע מאות שנה. אחת הסיבות היא כיוון שהם נתקדשו לקב"ה. וידוע כי 'הקדש מוציא מידי שעבוד' (כתובות נט, ב') וממילא זכו לצאת מיד. וע"פ זה יובן התירוץ לשאלה הנ"ל: יכול לבוא יהודי ולומר: 'למה אני בכלל צריך להיזהר באונאת הגר? היה עדיף שמלכתחילה לא יקבלו גרים לעם ישראל? על זה אומרים לו: דע שאתה חייב לקבלו, היות ואנו התקדשנו ביציאת מצרים ובזכות זה יצאנו קודם הזמן. וכיוון שהתקדשנו אנו חייבים להוסיף מחול על הקודש ואיך?

ע"י קבלת גרים לעם ישראל. ולכן תלתה התורה את איסור אונאת הגר ביציאת מצרים.

מתוק מדבש

אם חבול תחבול שלמת רעך עד בא השמש תשיבנו לו: כי היא כסותה לבדה היא שמלתו לעורו במה ישכב והיה

כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני (כב, כה-כו')

ויש לשאול: א. מדוע נאמר גם שהיא 'כסותו לעורו' וגם שהיא 'שמלתו לעורו'? ב. מדוע נכתב 'כסותה' בלשון נקבה? (אע"פ שהקריאה היא 'כסותו' בזכר).

ובספר 'לקוט האורים' הובא תירוץ נפלא בשם הספר 'בין שמועה':

הקדמה א': כאשר אדם מבזה או משפיל את חברו, כל המצוות של המחרף עוברים לחברו והעבירות של המושפל עוברות למחרף. ולכן ציונו חכמים לומר לפני השינה 'הריני מוחל וסולח לכל מי שחטא כנגדי'...

הקדמה ב': המצוות שהאדם עושה יוצרים מלבוש וחלוק לנשמתו לעתיד לבוא בגן עדן. וכמו כן הם לבוש לגוף בקבר.

וזה שאומר הפסוק 'אם חבול תחבול שלמת רעך' דהיינו אם זכית במצוות של חברך ע"י שהוא חבל בך והשפיל אותך, אזי 'עד בא השמש תשיבנו לו' שלפני שתעלה על מיסתך תחזיר לו את המצוות ע"י שתאמר 'הריני מוחל וסולח'... ומדוע? 'כי היא כסותה' של הנשמה שלו. ולכן נכתב 'כסותה' בלשון נקבה. ובנוסף לכך 'היא שמלתו לעורו' בקבר. ואם כן 'במה ישכב' לאחר מותו?

ואם יאמר האדם: מה יועיל שאני אמחל לו? ומי אמר שהקב"ה ימחל לו? לזה אמר 'היה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני' ובתנאי שאתה מחלת לו.

וחשבתי להוסיף בס"ד: אם יאמר האדם 'למה לי למחול

לו? אם הוא געג בי שיפסיד את המצוות וייענש על זה' על זה נאמר בגמרא (שבת קמט', ב') 'כל שחברו נענש על ידו אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה' ולמה? כי יכולת למחול לו.

ולכן אנו צריכים למחול לא רק בשביל להחזיר לו את המצוות אלא גם לטובתנו.

מתוך התורה

כי תפגע שור או יבך או חמורו תועה השב תשיבנו לו (ד, כז)

אומר מרן ה'חפץ חיים' זיע"א (בספרו על התורה): 'אם התורה חסה כל כך על ממונו של ישראל ואפילו על חמורו שתעה והרחיק מן הדרך והחובה להשיבו, כל שכן שצריך לרחם על נפש הישראלית שתועה מן הדרך אפילו אם יצטרך עמל רב להשיבה'.

ומכאן נלמד עד כמה עלינו לעשות מאמצים כבירים על מנת להשיב את אחינו שתעו מדרך התורה ולהשיבם בדרכי נועם לחיק אבינו שבשמים.

מתוך התורה

את חג המצות תשמור (כג, טו)

ביאר בעל ה'קדושת לוי' זיע"א: הקב"ה מכנה את חג יציאתנו ממצרים כ'חג המצות' כדי לשבח את עם ישראל ששמעו בקול ה' ויצאו, למרות שלא הספיק בצקם להחמיץ. כמו שאומר הנביא (ירמיה ב', ב') 'זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותייך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה'.

ומצד שני, עם ישראל מכנים את החג כ'חג הפסח' כי אנו משבחים את הקב"ה שפסח על בתי אבותינו בנגפו את מצרים.

ועל כך אומר הפסוק 'אני לדודי' שאנו משבחים את הקב"ה 'דודי לי' - הקב"ה משבח אותנו.

מתוך התורה

ופצונו 'חג הפסח' (מתקרב) מ'אתא דפריחותא

ב'הדרה fe פסח' אנו מלכריס את צרת האכות.

אמר משהו פלקראת פסח הנשיט מקבלות אמת

'ארבה' - 'הרבה' קניות, 'הרבה' ניק'ונות, 'הרבה'

בישליט. והדכריס מקבלים אמת 'פסח' - כאר הט

מקבלים את פירוט האכראי אכרי פסח.

רציון וסיפור - ברכת האלון בכוונת...

ועבדתם את ה' א-לוקיכם ובירך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך (כג, כה)

בימים אלה בהם כולם חרדים מפני נגיף ה'קורונה' (רח"ל) ראיתי לנכון להביא בפני הקוראים החשובים הי"ו את דברי הרמב"ן על הפסוק הנ"ל שהוא כשלעצמו הבטחה נפלאה לעובדי ה' ועבדתם את ה' א-לוקיכם... והסירותי מחלה מקרבך'.

וכך כותב הרמב"ן על הפסוק הבא 'את מספר ימין אמלא': 'שלא ימות במלחמה או במגפה בשנוי האוויר, רק בזקנה שימלא ימים כמספר אשר הם חיי האדם בדורותיו, כגון שבעים ושמונים שנה כדור דוד המלך. וכבר הזכרתי (בראשית יז, א'. ולעיל ו', א'): **כי כל אלה נסים שיעשה השם בשמים ובארץ מופתים בעבור עושי רצונו'.**

ובעניין זה סיפור נפלא על נס עצום בזכות ברכת המזון' שסיפר ר' משה וילנר הי"ו ממונסי ארה"ב (פורסם בגיליון 'על המזון' אדר תש"פ):

לפני תקופה קצרה נסעתי עם בני משפחתי ברכב שלי מעירנו 'מונסי' לבלוטימור, לרגל חתונה משפחתית. נסיעה זו לוקחת כמה שעות, לכן עצרנו באמצע הדרך באתר מנוחה כדי לפוש ולשאוב קצת אויר וכוח.

היות ואנו רגילים כבר מזה זמן רב להקפיד בכל ארוחה על נטילת ידיים וברכת המזון כראוי וכנכון, נטלנו שם ידיים ואכלנו את ארוחתנו, כשבדעתנו לגמור את הסעודה ברכב ולברך ברכת המזון בהמשך הדרך.

זמן קצר לאחר שהמשכנו בנסיעה, כשרצינו לברך ברכת המזון, הבחנו ששכחנו לקחת עמנו 'סידור' או 'ברכון'. חיפשנו ובדקנו בין החבילות ובין השקיות אולי נמצא איזה סידור אך לא מצאנו כלום.

ואז נזכרנו במה שמובא בשם גדולים וצדיקים, שכשאדם נקלע למקום שאין לו שם סידור לברך מתוכו, מוטב שיטריח את עצמו ויכתוב את כל נוסח 'ברכת המזון' על דף ומתוכו יברך ברכת המזון.

ללא מחשבה נוספת חילקנו בינינו את כל ברכת המזון, כל אחד העלה על הכתב חלק מהנוסח, כאשר סיימנו העברנו בינינו את הדפים על פי סדר, וברכנו את ברכת המזון מתוך הדפים.

שמחנו מאוד שהצלחנו גם הפעם להחזיק במנהגנו היפה ולברך ברכת המזון מתוך הכתב דווקא.

כעשרים דקות לאחר שסיימנו לברך, הרגשנו פתאום חבטה עזה ופיצוץ אדיר. תוך רגע הבנו שהרכב שלנו היה מעורב בתאונה רצינית. הבטנו סביבנו וראינו שכולם בסדר גמור, יצאנו מהרכב וראינו שאירעה 'תאונת שרשרת' שבה היו מעורבות חמש מכוניות שהתנגשו זו בזו. המכונית שלנו הייתה בדיוק באמצע, כשלפנינו שתי מכוניות ומאחורינו שתי מכוניות.

ומה שראינו ביציאתנו מהרכב הדהים אותנו: כל ארבעת המכוניות ספגו נזקים גדולים, וכמה מהנוסעים אף הובהלו לבית חולים, חלקם במצבים קשים מאוד. לא יכולנו להאמין למה שעיינו רואות - לא רק שאף אחד ממשפחתנו לא נפגע ולא נפצע כלל, גם הרכב שלנו לא קיבל שום שריטה!!!

לאחר שהתאוששנו מרגעי הטראומה שעברו עלינו, הודינו ושיבחנו לקב"ה על הנס הגדול והגלוי שקרה לנו זה עתה. היה ברור לכולנו בלי שום צל של ספק, שכל זה היה בזכות שהתאמצנו לפני כמה דקות לברך ברכת המזון בכוונה ומתוך הכתב.

מיד ציטטתי לכל המשפחה בקול רם את ההבטחה הקדושה של בעל ה'עטרת זקנים' זיע"א שכתב:

'המברך ברכת המזון מתוך הכתב בדקדוק ובכוונה,

מסלק מעצמו צרות רבות ואסונות ל"ע"...

וזו שהבטיח הרמב"ן זיע"א: 'כי כל אלה נסים שיעשה

השם בשמים ובארץ מופתים בעבור עושי רצונו'

ה' יזכנו, אמן! שבת שלום ומבורך!

לעילוי נשמת: מו"ד הרב דוד משה בן נעימה זצ"ל

אבי מורי ממוס בן ג'ורה ז"ל ואמני מורתי גיטה בת מנטה ז"ל

אסתר בת חסיבה ז"ל - יעקב בן רבקה ז"ל - מימון טפירו בן מויל טוב ז"ל

רחל (רשל) בת נעימה ז"ל - יונה עזרא בן יצחאל ז"ל

להעלאת: המפיץ יוסף חיים בן תמרה - להעלחה ברוחניות ובגשמיות / ר' ניסן בן מרים ותמרה

בת רבקה - רפואה והעלחה / דקל מלכה - להעלחה בכל / אורי ישראל - רפואה שלימה / סוזן

בת ימנה - רפואה שלימה / אדיר בן רונית - רפואה שלימה / אהרון בן מסעודה - רפואה